

Методичний коментар до уроку “Мереживна казка”

Витинанкові дива

Сніжинковий привіт

Зима вже впевнено господарює на землі. Скоро свято Новий рік і так хочеться чогось незвичайного. Роззирнімося навколо. Можливо, ви побачили, як у повітрі кружляють сніжинки?

- Які вони? Доберіть якомога більше слів, щоб описати сніжинки.
- Уявіть, як кружляють легенькі тендітні сніжинки разом з вітром. Як радіють вони зимі. Порухайтеся, як сніжинки. Чи можете затанцювати без костюма так, щоб усі впізнали сніжинок? Які властиві їм рухи варто використати?
- А тепер уявіть, що сніжинки злетілися звідусюди, вітаються одна з одною та кружляють разом. Звичайно, кожна бажає привітатися з багатьма подружками. Але як це зробити?

Запропонуйте дітям уявити себе сніжинками й у супроводі вальсу Георгія Свиридова (знайдіть запис на [сайті підтримки підручників видавництва “Світлич”](#)) закружляти всім класом. Кружляючи, сніжинки вітають інших — нахилом голови, рухом руки тощо.

Декоративно-прикладне мистецтво

Пригадайте, що таке декоративно-ужиткове мистецтво.

- Чому цей вид художньої діяльності має саме таку назву?
- Які твори декоративно-ужиткового мистецтва є у вас або у ваших рідних вдома?
- Розкажіть про них одне одному.
- Коли ви користуєтеся творами декоративно-ужиткового мистецтва?
- Де ще ви хотіли б бачити вироби українських майстрів?

Пригадати вироби декоративно-ужиткового мистецтва дітям допоможе завдання 1 на с. 30 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Сьогодні ми відкриваємо нові дива українських майстрів декоративно-ужиткового мистецтва — побачимо диво-витинанки.

Знайомимося з майстринею

Дарія Альошкіна — унікальна майстриня, яка створює величезні вишукані витинанки. Художниця народилася в Києві в родині скульпторів, які у 1980-х вирішили переїхати в село у Вінницькій області. Там вони створювали скульптури, різноманітні гончарні вироби, картини і виховували п’ятьох дітей. Зараз Дарія пригадує, що мало не щодня вона з братами й сестрами вчилася вишивати, ткати, створювати невеличкі статуї і малювати. Батьки багато спілкувалися із сільськими бабусями, дослухалися до їхніх порад і переймали в них старовинні техніки рукоділля, а за батьками цього навчалися й діти.

Дарія вступила до Львівської академії мистецтв, де вивчала скульптуру. Університетські роки мініатюрна дівчина провела сам на сам з величезними брилами, яким вчилася надавати форму. Завершивши навчання і ставши мамою, не могла надовго залишати дітей

самих, працюючи в майстерні над скульптурами. Тому вирішила створювати ніжні вишукані витинанки — адже це можна було робити вдома, коли дітки спали.

Дарія Альошкіна створює не прості витинанки, а величезні витинанкові полотна висотою 2-3 метри. На ці мереживні дива і звернули увагу організатори виставок. Так мисткині вдалося привернути увагу до витинанки, перекинути такий собі витинанковий місток із минулого у сучасне. Паперові витинанки поступово стають дедалі популярнішими, адже роблять будь-яке приміщення особливим — затишним і трохи святковим, адже витинанки такі ніжні, вишукані, легкі та оригінальні.

Якою буде витинанка, дуже залежить від товщини паперу, а ще це мистецтво вимагає наполегливої праці, креативності, майстерності й фізичної сили. Адже зовсім непросто вирізати ножом витинанкові візерунки, складаючи досить товстий папір у кілька разів. Майстриня каже, що головне у витинанці — уявити, якою вона має бути. Це та сама графіка, але створена за допомогою паперу та ножиць.

Дарія зазначає, що у витинанки велике майбутнє, бо вона універсальна. Витинанками можна прикрашати одяг, житло, великі зали. Поступово майстрині вдалося зробити витинанку модною. Її роботи вже використовують в оформленні книжок, інтер'єрів, у музейних проєктах. Дарія постійно фантазує та експериментує. Майстриня дуже тішиться, що нарешті пішла хвиля відродження витинанки, молоді дівчата починають експериментувати й створювати власні мереживні дива.

Дарія вже брала участь у виставках у Європі та США. На Паризькому книжковому салоні український стенд прикрашали чотири витинанки майстрині, були її роботи і на благодійному ярмарку в штаб-квартирі ООН. В Україні майстриня співпрацює з музеями. Брала участь у проєкті, присвяченому роковинам Голодомору, для якого зробила 6 тематичних витинанок.

Дарія Альошкіна створює витинанки вже понад 12 років. За цей час художниця створила сотні квадратних метрів ажурного полотна — і її орнаменти жодного разу не повторилися. На виготовлення однієї роботи йде приблизно 10 днів, і щоразу, розкриваючи полотно, майстриня до кінця не знає, що саме вийде. Тож у певному сенсі її робота — сюрприз для неї.

У неї шалена кількість творчих задумів, які планує реалізувати. Бо мистецтво — це частина життя львів'янки. До творчості її стимулює велика творча родина. Чоловік Гордій Старух — скульптор і музикант, виготовляє ліри. У цій родині гармонійно поєднується музика, скульптура, витинанки, а ще бажання популяризувати українське у світі.

Запропонуйте дітям зазирнути у [витинанкову майстерню Дарії Альошкіної](#) і познайомитися з творчістю майстрині ближче.

Чарівне мереживо витинанки

Отже, львів'янка Дарія Альошкіна створює сотні величезних витинанок, які прикрашають не лише книжкові обкладинки, а й кімнати і навіть вікна. Майстриня пропонує використовувати витинанки як фіранки, логотипи, зображення можна наносити на одяг, сувеніри тощо.

Запропонуйте дітям роздивитися витинанки Дарії Альошкіної (презентація [“Мереживна казка”](#)) та уявити, що саме вони можуть прикрасити, де їх доречно розмістити.

- Що вас вразило? Що ви можете розповісти про ці витинанки? Чи можна сказати, що вони незвичайні? Чому?
- Чи можете сказати, якого розміру ці витинанки? Що допомогло вам це зробити?
- Знайдіть лінію симетрії у витинанках. Чи в усіх витинанках її легко знайти?
- Уявіть такі витинанки у школі чи вдома. Де їх розташувати найкраще?
- Пофантазуйте і запропонуйте інші варіанти використання витинанок, щоб вони милували око щодня.
- Створіть усі разом величезну витинанку. Чи легко це робити? У чому складність? Що вона прикрасить до Нового року?

Музична заметіль

Послухайте “Вальс” композитора й піаніста Георгія Свиридова з “Музичних ілюстрацій до повісті О. Пушкіна «Заметіль»” — одну з перлин класичної музики. Мелодію, яка одразу запам’ятовується, по-черзі ведуть то скрипки, то дерев’яні музичні інструменти. Так і уявляється швидкий вальс сніжинок у заметілі.

- Як гадаєте, чому композитор для змалювання заметілі написав саме вальс?
- Які особливості заметілі найкраще передає вальс?
- Які звуки природи ви почули у вальсі? Які музичні інструменти їх передають?
- Як почувуються сніжинки? А як ви почувалися б у такій заметілі?

Зимові сюжети — білі силуети

Уявіть кружляння сніжинок, спів зимового вітру, потріскування від холоду стежинки під ногами і створіть свій зимовий трохи казковий сюжет.

Створіть на папері зимову казку за допомогою кольорових розсіпів дрібних крапочок. Для цього фарбу на поверхню слід наносити набризом. Використовуючи трафарет, можна зафарбувати певні частини малюнка. Наприклад, зробити тло кольоровим, а зображення предмета залишити білим, або навпаки — на білому тлі створити барвистий силует. Виходить така собі мальована витинанка.

Запропонуйте дітям поекспериментувати та спробувати зробити набризк різними способами — зубними щіточками різної жорсткості, пензликом, іншими предметами. У чому різниця? Яким предметом краще користуватися, щоб намалювати хуртовину? А можливо, варто скористатися одразу кількома? Якими саме?

Виконати творчу роботу дітям допоможе завдання на с. 31 з [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.